

Generaties

Op de honderdste bijeenkomst van de American Economic Association, in 1987, sprak Gary Becker over het onderwerp *'Family Economics and Macro Behavior'*. In datzelfde jaar kwam de Italiaanse cineast Ettore Scola met de film *La Famiglia*. Op het eerste gezicht één onderwerp maar twee aparte werelden.

Gary Becker, zo hebben de afgelopen twintig jaren laten zien, was de econoom die de economische gereedschapskist losliet op drugsverslaving, huwelijken en andere vormen van consumentengedrag. Uiteindelijk werd hij beticht van economisch imperialisme. Ettore Scola, de stylist die Sophia Loren en Marcello Mastroianni een bijzondere dag liet beleven in *Una giornata particolare*, schetst in *La Famiglia* op gevoelige wijze de aanloop, het verloop en de afloop van een leven tussen twee generaties. De verschillen tussen Becker en Scola zijn duidelijk en behoeven geen betoog; de overeenkomst is de nadruk op opeenvolgende generaties.

La Famiglia opent met een scene waarin de hoofdpersoon net gedoopt is en de familie op de foto gaat. De verteller in de film verhaalt wie er in beeld is te zien totdat hij wordt verdrongen door een dialoog:

“En wat zal jij worden? Een genie of een imbeciel?”
 “Wat een onzin! Hij wordt gewoon een kind van God!”
 “Tja, dat is wel een heel bescheiden loopbaan.”

De rest van de film laat zien hoe het leven van de hoofdpersoon zich voltrekt, tussen de scheidende generaties en de generaties die geboren worden, tegen de achtergrond van turbulente maatschappelijke ontwikkelingen.

In *Family Economics and Macro Behavior* betoogde Becker met kracht dat de beslissingen van families grote invloed hebben op de evolutie van de economie (Becker, 1988). Het gaat hierbij niet alleen om de familie als hoeksteen van de samenleving, of als steen des aanstoots, maar om het raamwerk van overlappende generaties. Terecht worden hierbij families toegevoegd aan het Allais/Samuelson model van overlappende generaties, waarin individuen en niet groepen centraal staan. Becker, Scola en velen na hen, hebben laten zien dat families bijzondere vormen van organisaties zijn die zich moeilijk laten vangen in het gamma aan bestaande economische modellen. Discussies over vergrijzing, hypotheekrenteaftrek, Zuiderzeelijn, of zorgverzekering, laten zich anders invullen als generaties van families in de analyse worden betrokken. Zo zullen ook onderwerpen als innovatie en kenniseconomie tegen een achtergrond van familie-bedrijven een andere dimensie krijgen. Voor een wetenschap waarin de huishoudens (*oikos*) tot de orde (*nomos*) worden geroepen zou meer ruimte moeten zijn om de rol van families en generaties centraal te stellen. In een recent boek wordt uitbundig geïllustreerd hoe intergenerationale transmissies de geschiedenis van de VS hebben gestuurd (Bowles et al., 2005). Kleinberg laat in haar boek zien dat dit beeld wordt versterkt voor weduwen in de VS aan het einde van de negentiende en begin twintigste eeuw (Kleinberg, 2006).

De waarde van families en generaties van families in Nederland komt tot uiting in de wijze waarop we met toekomstige generaties omgaan. Dat begint al met een zuinig zwangerschapsverlof van zestien weken (ter vergelijking: in Scandinavië is dit vijftig tot negentig weken). Vervolgens is de kinderopvang zo geregeld dat ouders per saldo werken om de opvang te betalen. En de scholing van de toekomstige generaties leidt tot verenigingen voor beter onderwijs in Nederland (BON). Tot slot worden de kosten van de vergrijzing, als het tegengit, afgewenteld op de toekomstige generatie. Het wordt tijd om het maatschappelijke belang van generaties weer eens onder de loep te nemen.

In de afgelopen weken hebben de lezers van ESB enkele historische ESB omslagen ontvangen, als aandenken aan de vele generaties van economen die ESB de afgelopen 90 jaar bevolkt hebben. Zoals het huis van *La Famiglia* in de film van Ettore Scola, is het vakblad Economisch Statistische Berichten getuige geweest van wereldoorlogen, van economische crises en van voorspoed. Leerlingen van leermeesters en leerlingen van leerlingen zijn de afgelopen 90 jaar ESB binnengelopen en weer verdergegaan. De familie van economen heeft zich in de afgelopen 90 jaar daadwerkelijk toegelegd op het *overlapping generations model* en de uitingen daarvan neergelegd in een reeks van publicaties die nu ESB vormen. De intergenerationale transmissies tussen de economen van vroeger en van nu hebben ESB gemaakt tot een menselijke brug, tussen economische theorie en economisch beleid, die toegang geeft voor de volgende generaties.

De historische ESB omslagen van de afgelopen weken zijn niet alleen een indicatie van nostalgie maar ook een duiding van verandering. De stijl-, kleur-, en vormveranderingen door de tijd zijn spiegelbeelden van de maatschappelijke veranderingen. Tegelijkertijd is gebleken dat in elke generatiesprong veel hetzelfde is gebleven: het blijft in de familie. Dit nummer van ESB is de laatste van de vorige generatie. Vanaf het volgende nummer wordt iedereen uitgenodigd de volgende sprong te wagen. ■

De historische ESB omslagen van de afgelopen weken zijn niet alleen een indicatie van nostalgie maar ook een duiding van verandering. De stijl-, kleur-, en vormveranderingen door de tijd zijn spiegelbeelden van de maatschappelijke veranderingen. Tegelijkertijd is gebleken dat in elke generatiesprong veel hetzelfde is gebleven: het blijft in de familie. Dit nummer van ESB is de laatste van de vorige generatie. Vanaf het volgende nummer wordt iedereen uitgenodigd de volgende sprong te wagen. ■

Albert Jolink, hoofdredacteur

a.jolink@sdu.nl

Literatuur

Becker, G. (1988) *Family Economics and Macro Behaviour*. *American Journal of Economics*, 78, 1-13.

Bowles, S., H. Gintis & M. Osborne Groves (Eds.) (2005) *Unequal Chances: Family Background and Economic Success*. Princeton: Princeton University Press.

S.J. Kleinberg (2006) *Widows and Orphans First: The Family Economy and Social Welfare Policy, 1880-1939*. Champaign: University of Illinois Press.

